

Memo

memonummer	1
datum	24 juni 2021
aan	
van	Rens Hasman
kopie	Alfred Schuphof Arjen Kuijt
project	BP Waalbandijk (nabij nr. 45) te Ophemert
projectnr.	0469707.100
betreft	Watertoets

1.1 Aanleiding

U bent voornemens om 1 woning ten oosten van de Waalbandijk 45 te Ophemert realiseren. Om deze plannen mogelijk te maken is een ruimtelijke procedure noodzakelijk. In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is het uitvoeren van een watertoets juridisch verplicht bij bestemmingsplannen, inpassingsplannen en projectbesluiten. Instemming van het waterschap is een voorwaarde voor goedkeuring van het bestemmingsplan. Het resultaat van een watertoets wordt vastgelegd in een zogenaamde waterparagraaf welke opgenomen wordt in de ruimtelijke onderbouwing.

1.2 Doel

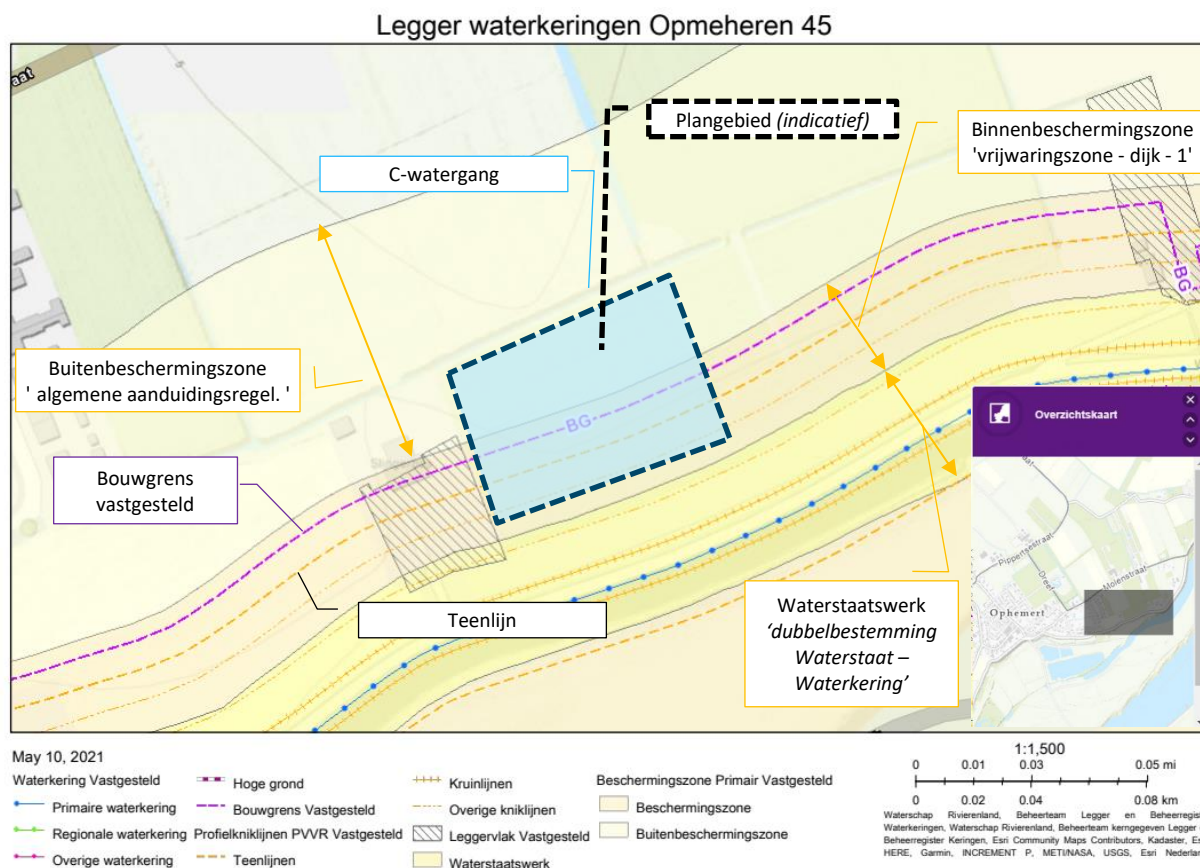
De 'watertoets' is een instrument dat waterhuishoudkundige belangen expliciet en op evenwichtige wijze laat meewegen bij het opstellen van ruimtelijke plannen en besluiten. Het is niet een toets achteraf, maar een proces dat de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan en de waterbeheerder met elkaar in gesprek brengt in een zo vroeg mogelijk stadium en zo tot overeenstemming kunnen komen met hun belangen.

Maatwerk

Bij het watertoetsproces is inhoudelijk maatwerk vereist. De inhoud van een watertoetsproces is specifiek voor het betreffende plangebied, het schaalniveau en de inhoudelijke insteek van het plan. Het plangebied ligt in het beheersgebied van waterschap Rivierenland. Dit waterschap maakt gebruik van de zogenaamde digitale watertoets. Dit is een website waar een ruimtelijke ontwikkeling getoetst kan worden aan waterhuishoudkundige belangen. Voor het bestemmingsplan blijkt dat de gangbare watertoets procedure gevolgd kan worden. Hiermee wordt bedoeld dat er nader overleg plaatst moet vinden met het waterschap zodat deze vroegtijdig mee kan denken, informeren en kan adviseren over de waterhuishoudkundige aspecten van het plan.

1.3 Resultaat: Uitwerking aanmelding digitale watertoets

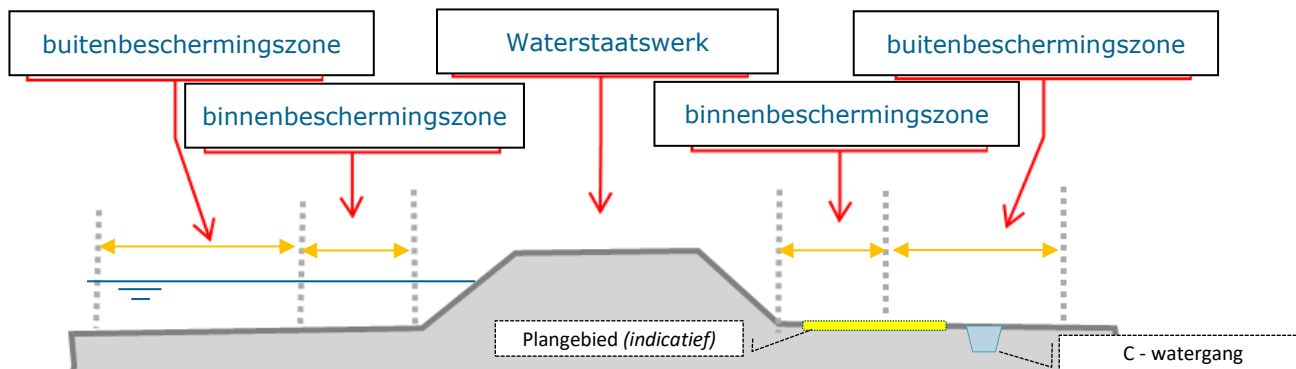
Een digitale watertoets voor het indicatieve bestemmingsplan nabij Waalbanddijk 45 te West Betuwe is aangemeld bij het Waterschap Rivierenland. In de figuur 1 is het plangebied zoals is ingediend bij de digitale watertoets weergegeven als blauw vlak. Dit figuur is een uitsnede van de Legger waterkeringen van Rivierenland. In de volgende paragrafen worden de verschillende elementen uit de Legger weergegeven in dit figuur nader toegelicht. In deze paragrafen is uiteengezet welke wateraspecten van belang zijn voor uw ruimtelijke plan en als uitgangspunten zullen worden gebruikt voor de toetsing door het waterschap. Deze uitgangspunten dienen te worden gebruikt als basis voor de uitwerking van de planvorming. Er heeft reeds afstemming plaats gevonden met de accountmanager Waterschap Rivierenland (paragraaf 1.4). In deze communicatie kwamen een aantal uitgangspunten en aandachtspunten naar voren welke door de initiatiefnemer dienen moet worden opgepakt in de uitwerking van het plan - zie paragraaf 1.5.

Figuur 1: Legger waterkeringen ter hoogte van de Waaldijk met indicatie bestemmingsplan nabij Waalband 45, Ophemert. Bron: Legger waterkeringen Waterschap Rivierenland

Beschermingszones waterkering

Hierin is zichtbaar dat het bestemmingsplan zich (deels) in de *buiten en binnenbeschermingszone* van de primaire waterkering bevindt ('Tiel – Gorinchem' ter hoogte van dwarsprofiel TG055); de binnenbeschermingszone heeft een breedte van 36m vanuit het waterstaatswerk; en de buitenbeschermingszone heeft een breedte van 85m. Een principeprofiel is weergegeven in figuur 2. Een uitsnede uit de legger waterkeringen is in Figuur 1 met daarin het plangebied indicatief weergegeven. De legger bestaat uit een kaart met waterkeringen in het beheer van Rivierenland, en waar de regels van de Keur voor gelden.

Figuur 2: Principe profiel primaire waterkering met de kernzones en plangebied indicatief weergegeven.

De beschermingszone een waterkering is de ruimte die gereserveerd is rondom het waterstaatswerk om de stabiliteit ervan te beschermen. Binnen het waterstaatswerk mag niet worden gebouwd. Het plan mag de waterveiligheid niet in gevaar brengen en er wordt geëist dat er een watervergunning wordt aangevraagd bij het waterschap voor de uitvoering van werkzaamheden. Objecten en/of veranderde inrichtingen van waterkeringen en onderhoudsstroken kunnen de bereikbaarheid voor het onderhoudsmaterieel belemmeren. Middels deze vergunning toetst het waterschap of de belangen betreft waterveiligheid en waterbeheer voldoen zijn gewaarborgd in het bestemmingsplan en of het uitvoeren van onderhoud nog op een goede wijze mogelijk is.

In de uitwerking van het bestemmingsplan dienen de zones behorende bij de waterkering te worden weergegeven conform de volgende notaties, zie ook (figuur 2)

- het waterstaatswerk op te nemen met de 'dubbelbestemming Waterstaat – Waterkering' in het plan;
- de beschermingszone op te nemen met de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - dijk - 1'. de gronden, naast de voor die gronden aangewezen bestemmingen, tevens aangeduid voor de bescherming, onderhoud en instandhouding van de primaire waterkering;
- de buitenbeschermingszone aan te duiden met een *algemene aanduidingsregel*. In buitenbeschermingszones zijn de volgende zaken niet toegestaan zonder watervergunning; afgravingen en seismische onderzoeken, werken met een overdruk van 10 bar, aanleggen van bodemenergiesystemen en werken met explosiegevaarlijk materiaal of explosiegevaarlijke inrichtingen. Toetsingscriteria (beleidsregel) - In de buitenbeschermingszone zijn (diepe) ontgrondingen alleen toegestaan, als door het hydrologisch en geotechnisch onderzoek is aangetoond dat er geen negatief effect is op de algehele standzekerheid van de waterkering (Denk aan bijvoorbeeld diepe parkeerplaatsen).

Binnen de beschermingszone van de waterkering bevinden zich nog andere grenzen zijn die een toetsingskader vormen en zullen moeten worden benoemd bij het aanvragen van de watervergunning.

Profiel van vrije ruimte/ bouwgrens

Het profiel van vrije ruimte geeft de contouren aan van een eventuele toekomstige dijkversterking. Bij het beoordelen van de watervergunningsaanvraag voor bouwwerken binnen de beschermingszone is het belangrijk dat enkel gebouwd gaat worden buiten het profiel van vrije ruimte.

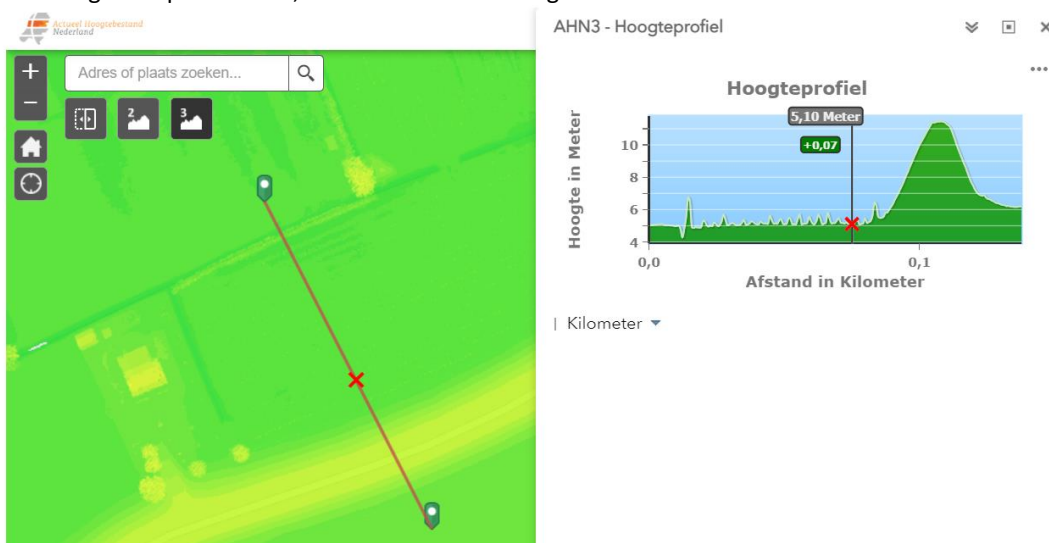
Zo is de bouwgrens (BG) relevant omdat bouwwerkzaamheden een (ongewenste) invloed kunnen hebben op de functionaliteit van de waterkering. Bij de bouwgrens verwacht het waterschap eventuele dijkverbetering uit te kunnen voeren tussen de waterkering en de bouwgrens. Daarom hoeft achter de bouwgrens (gezien vanaf de waterkering) niet buiten het profiel van vrije ruimte gebouwd te worden.

De werkzaamheden in of nabij de watergangen, waterkeringen en wegen in beheer bij het waterschap worden getoetst aan de regels in de Keur¹. Dit betekent dat er beperkingen zijn voor bouwen en andere activiteiten langs de waterkering. bouwgrens bakent het gebied af (gezien vanaf het waterstaatswerk) waarbinnen een bouwverbod geldt. Achter de bouwgrens (gezien vanaf het waterstaatswerk) mag onder voorwaarden binnen het profiel van vrije ruimte gebouwd worden, omdat het waterschap verwacht eventuele dijkverbetering uit te kunnen voeren tussen het waterstaatswerk en de bouwgrens. De bouwgrens (BG) bevindt zich op 10m vanaf de teenlijn – zie de gestippelde paarse lijn in figuur 1. Oftewel, onder voorwaarden is bouwen soms toegestaan.

In afstemming van het concept watertoets met Waterschap Rivierenland werd duidelijk dat op dit traject de dijk in de toekomst zal worden verbeterd. Dit heeft tot gevolg dat het profiel van vrije ruimte wordt aangepast. Het nieuwe profiel van vrije ruimte zal (via de omgevingsmanager) worden gedeeld met de initiatiefnemer en behoort dit op te nemen in het uitwerken van het bestemmingsplan. Zie nadere toelichting voor de reactie van het waterschap paragraaf 1.4.

Grondwater

Naast zorgdragen voor de waterveiligheid is het waterschap verantwoordelijk voor het waterpeil in sloten en vaarten. Dit peil heeft indirect effect op het grondwaterpeil. Het peilbesluit in Tielerwaard is De na te streven waterpeilen in peilvak: TLW009 (m NAP): zomerpeil: + 3,5; winterpeil: + 3,3 winterpeil. Gemeenten moeten overlast door te veel of te weinig grondwater beperken. Particulieren zijn verantwoordelijk voor het grondwater op hun perceel. Het waterschap adviseert voor het maaiveld een drooglegging van 0,70 meter, voor het straatpeil een drooglegging van 1,00 meter en voor het bouwpeil een drooglegging van 1,30 meter. Zo voorkomt u overlast door grondwater. Het maaiveld in het perceel ligt ca. op m NAP +5,10 – zie onderstaand figuur.

Figuur 3: Dwarsprofiel waterstaatswerk + plangebied (Hoogteligging, bron: Algemeen Hoogbestand Nederland 3 (AHN3))

Watergangen en waterkwaliteit

Werkzaamheden in de watergang hebben invloed op de water aan- en afvoer, de waterberging of het onderhoud. Binnen het plangebied ligt een C-watergang (Waterlopenreferentienummer: 079488). Ruimtelijke ontwikkelingen nabij een C-watergang kunnen aanleiding zijn voor een statuswijziging. Voor deze werkzaamheden geldt een vergunning- of meldplicht. Een C-watergang heeft geen beschermingszone. Voorkom dat bladverliezende bomen nabij een watergang worden geplaatst om de water kwaliteit niet negatief te beïnvloeden in het herfstseizoen. Gebruik geen uitlogende materialen zoals zink of koper. Zo komen deze materialen niet in de sloot terecht. Gebruikt u wel uitlogende materialen, dan mag het dakwater niet rechtstreeks op de sloten worden geloosd.

¹ Keur Rivierland (2014):
http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/historie/Waterschap%20Rivierenland/344329/344329_3.html

Riolering

Het rioolstelsel valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. U kunt met uw gemeente contact op nemen voor het aansluiten van (nieuwe) woningen en bedrijven. Het waterschap gaat bij nieuwbouw van woningen uit van een (duurzaam) gescheiden rioleringsstelsel. Hemelwater van terreinverhardingen stroomt bij voorkeur niet direct af op het oppervlaktewater, maar infiltreert in een de ondergrond, zoals een berm, wadi of bodempassage zodat het water hier gefilterd kan worden.

Watercompensatie

Aanleg van nieuw verhard oppervlak leidt tot versnelde afvoer van hemelwater naar watergangen. Om te voorkomen dat hierdoor wateroverlast ontstaat, kan aanleg van extra waterberging wenselijk zijn. Zo wordt het verlies van berging in de bodem gecompenseerd. Binnen het nieuwe bestemmingsplan nabij Waalbanddijk 45 is de verwachting dat het verhard oppervlak zal toenemen ten opzichte van de huidige situatie. Wanneer het oppervlak minder is dan 1.500 m² (landelijk gebied) is er eenmalige vrijstelling van een compensatieplicht. Onder verhard oppervlak wordt verstaan daken, betegelde oppervlaktes zoals terras en oprijlaan etc.. Gelet op de omvang van de voorgenomen ontwikkeling zal de toename minder zijn dan 1.500 m²

Klimaatbestendige inrichting

Om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren richt het waterschap en de gemeente zich erop de ruimtelijke ordening klimaatbestendig in te richten. Een vrijblijvend en vriendelijk verzoek vanuit het waterschap om een bijdrage te leveren aan een klimaatbestendig waterbeheer in de ruimtelijke ordening en inrichting van de leefomgeving. Denk hierbij aan het beperken van wateroverlast door buffers in het systeem te bouwen welke het wateropvangen na een hevige regenbui. Tevens kunnen deze buffers worden ingezet ten tijde van droogte. Denk hierbij aan het creëren van groene (vegetatie) en blauwe (waterlichamen zoals vijver of wadi) maatregelen. Deze maatregelen kunnen ook een bijdrage leveren aan de biodiversiteit en reduceren van hittestress, en bodemdaling. De gemeente draagt ook zorg voor aspecten van de waterhuishouding. Daarom is het belangrijk om uw plan ook met hen af te stemmen.

In de afstemming met het waterschap op het concept watertoets gaf Waterschap Rivierenland aan om nader te onderzoeken hoe klimaatadaptie wordt uitgewerkt in de planvorming. Zo zal er inzichtelijk gemaakt moeten worden hoeveel verhard oppervlak erbij komt; denk hierbij ook aan erf- en tuinverharding.

1.4 Afstemming met het waterschap en omgevingsmanager dijkverbetering

Per e-mail is er afstemming gezocht met het waterschap Rivierenland over de uitgangspunten uit de watertoets waar de initiatiefnemer tijdens de uitwerking van het bestemmingsplan rekening mee te houden. In de e-mail van maandag 21 juni 2021 zijn de belangrijkste punten gedeeld met de opsteller van de watertoets (Rens Hasman, Antea Group). In deze correspondentie werd kenbaar gemaakt dat Waterschap Rivierenland werkt aan het verbeteren van de dijk op deze locatie. Hierdoor zal het profiel van vrije ruimte op deze locatie anders worden dan het nu is. Het toekomstige profiel van vrije ruimte zal hierdoor veranderen. De initiatiefnemer dient dit nieuwe profiel van vrije ruimte op te nemen in de planvorming. Dit profiel zal later worden toegestuurd richting aanvrager en/of initiatiefnemer. Het is wenselijk om het concept bestemmingsplan met het nieuwe profiel van ruimte te hebben afgestemd met de betreffende omgevingsmanager van het dijkverbetering. Voor de contactgegevens wordt verwezen naar de volgende paragraaf.

Daarnaast zijn afspraken gemaakt tussen de initiatiefnemer en onze omgevingsmanager over de aanleg van een nieuwe in- en uitrit naar het perceel. De omgevingsmanager kan meekijken met de aanvraag, zodat deze voldoet aan het nieuwe dijkprofiel.

Graag ook deze aanvullende afspraken meenemen in de uitwerking van het plan. Hetzelfde geldt ook voor eventuele afspraken die gemaakt zijn over het watersysteem op deze locatie.

1.5 Vervolgtraject

Er heeft reeds afstemming plaats gevonden met het waterschap betreft de inhoud en uitgangspunten van de watertoets van het bestemmingsplan. Het is belangrijk om de uitgangspunten te verwerken in de planvorming en dit vervolgens af te stemmen met de accountmanager van het waterschap (Adriana Jeuring en Milanne Veldkamp) en de omgevingsmanager (Basten Heeg) van de dijkverbetering.

Vanuit het waterschappelijk is het wenselijk om inzichtelijk maken hoeveel verhard oppervlak erbij komt; denk hierbij ook aan erf- en tuinverharding. Bij de verdere uitwerking van het plan moet worden beschreven en waar nodig onderzocht hoe klimaatadaptatie is vormgegeven.